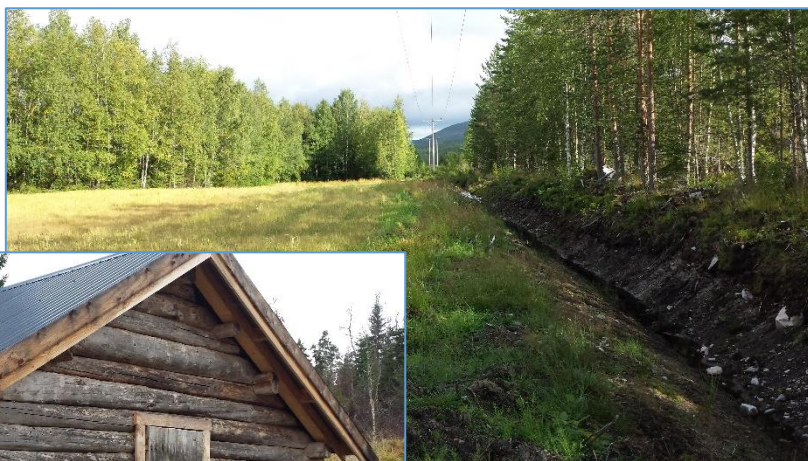
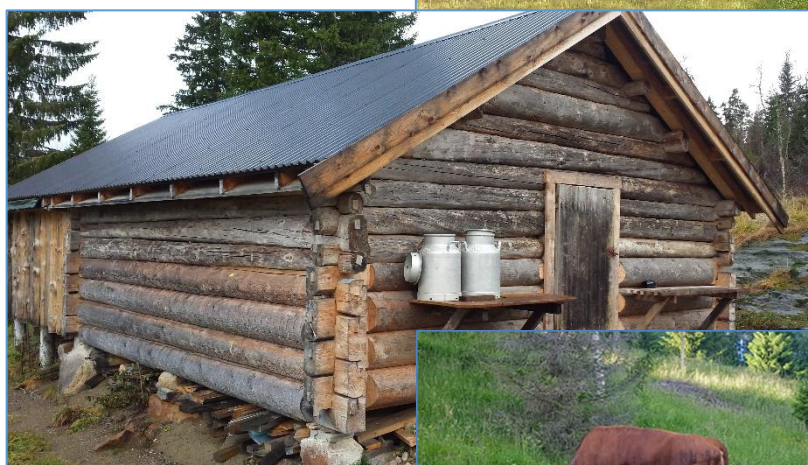

2026

Tilskudd til spesielle miljø- tiltak i jordbruket i Snåsa.

Formålet med SMIL-midlene er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket.

Snåsa kommune

FASTSATT I SAMARBEID MED SNÅSA BONDELAG OG SNÅSA
BONDE- OG SMÅBRUKERLAG NOV. 2026

Innholdsfortegnelse

1 Generelle prioriteringer og presiseringer	2
1.1 Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket §§1-3.....	2
1.2. Presiseringer	3
2 Søknad, søknadsfrister og utbetaling	4
2.1 Søknaden skal inneholde.....	4
2.2 Søknadsfrister	4
2.3 Utbetaling	5
3 Forurensningstiltak	6
3.1 Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg.....	6
3.2 Fangdammer, andre økologiske rensetiltak.	7
3.3 Miljøplantinger.	8
3.4 Omlegging fra drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv	8
planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer.	8
3.5 Dekke over eksisterende gjødsellager.	8
3.6 Andre forurensningstiltak.	9
4 Kulturlandskapstiltak.....	9
4.1 Biologisk mangfold og gammel kulturmark.....	9
4.2 Tilgjengelighet og opplevelseskvalitet.....	11
4.3 Kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger	12
4.4 Trua natur, utvalgte naturtyper og prioriterte arter.	14
4.5 Bekjempelse av fremmede skadelige arter.	14
4.6 Pollinerende insekter.	14
5 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter	15
6 Prioriteringer.....	16

1 Generelle prioriteringer og presiseringer

1.1 Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket §§1-3.

Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket, sist endret 20.12.2019, § 1, 2 og 3 angir mål, virkeområde og grunnvilkår for bruken av virkemidlene. Fullstendig forskrift finnes her:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-02-04-448>

§ 1. Formål

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for prosjekter/tiltak på *landbrukseiendommer* jf. jordloven § 12, samt i områder vernet etter lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner.

§ 3. Vilkår

Tilskudd kan innvilges foretak som oppfyller vilkårene i forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2 og § 3 eller § 4. Det må foreligge tillatelse fra landbrukseiendommens eier til gjennomføring av prosjekt eller tiltak som nevnt i denne forskriftens § 4 og § 5. Tilskudd kan også innvilges eier av landbrukseiendom dersom det foregår en produksjon på landbrukseiendommen som oppfyller vilkårene for tilskudd etter forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

Det kan ikke innvilges tilskudd til prosjekt eller tiltak på landbrukseiendommer som eies og drives av stat, fylke eller kommune med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer er med.

Søker må oppfylle vilkår i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging. Det skal føres journal over plantevernmidler som brukes, med opplysninger om navn på plantevernmiddelet, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på. Søker må videre ha kart over jordbruksarealene som foretaket til enhver tid disponerer, samt andre arealer som foretaket disponerer eller som er av betydning for eller som er påvirket av jordbruksdriften. Kulturminner, områder som er viktige for biologisk mangfold, arealer med risiko for tap av jord og næringsstoffer og andre forhold av miljømessig betydning skal være kartfestet og beskrevet.

Dersom arealene er leid bort må søker likevel kunne dokumentere at vilkårene i første og tredje ledd er oppfylt.

Det kan settes vilkår for innvilgning av tilskudd til det enkelte prosjektet/tiltaket. Frist for gjennomføring av prosjekt etter § 4 og tiltak etter § 5 er 3 år fra hvert tilskudd ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget.

De ulike tiltakene og prosjektene i §§ 4 og 5 som det kan gis tilskudd til, er tatt inn i dette informasjonsskrivet på sidene 5 – 15.

1.2. Presiseringer

Det kreves at søkeren overholder aktuelle lover og forskrifter. Tiltak som er i strid med planer eller planvedtak etter plan- og bygningsloven kan ikke gis tilskudd.

Tiltak for å bevare og bruke kulturminner og kulturmiljøer i skog og utmark omfattes ikke av denne ordningen med mindre det dreier seg om kulturminner knytta til jordbruksdrift, og når slike tiltak vil bidra til gode helhetsløsninger for kulturlandskapet.

Ved innvilgning av tilskudd til tiltak eller prosjekter kan kommunen stille vilkår som gjelder inntil 10 år fra tilskudd er utbetalt.

Tilskuddsberettiget arbeid må ikke påbegynnes før plan, tegninger m.v. er godkjent. Søknaden må være innlevert og eventuelt innvilget.

Kostnader til planlegging kan tas med i kostnadsoverslaget. Dersom slike kostnader utgjør mer enn 5 % av tilskuddsgrunnlaget må de kunne dokumenteres.

Det kan gis tilskudd til tiltak på landbrukseiendommer i områder vernet etter naturmangfoldloven og/ eller kulturminneloven når vernebestemmelsene forutsetter skjøtsel ved aktivt landbruk. For områder og objekter som er vernet etter kulturminneloven, forutsettes at tiltak planlegges og godkjennes i samråd med regional kulturminneforvaltning. Vær oppmerksom på at *freda* bygninger ikke inngår i tilskuddsordningen lenger, men *verneverdige* bygninger kan fortsatt støttes.

For områder som er vernet etter naturmangfoldloven, forutsettes at tiltak planlegges og godkjennes i samråd med fylkesmannens miljø- og klimaavdeling. Tilsvarende gjelder i områder hvor det foreligger verneforslag eller hvor det er igangsatt arbeid med vern etter kulturminneloven eller naturmangfoldloven. Vurdering av naturmangfoldlovens §§ 8 – 12 skal gjennomføres som en del av saksbehandlingen, jf. § 7 i naturmangfoldloven. Tiltaket må være i samsvar med de prioriteringer som er satt i forbindelse med gjennomføringen av vannforskriften.

2 Søknad, søknadsfrister og utbetaling

Det kan kun brukes elektronisk søknadsskjema som fylles ut og sendes inn via **Altinn**.

Direktelink til søknadsskjemaet finnes her:

<https://www.altinn.no/skjemaoversikt/landbruksdirektoratet/tilskudd-til-spesielle-miljotiltak-i-jordbruket-smil/>

Søknader vil bli behandlet av Snåsa kommune i samsvar med gjeldende retningslinjer og prioriteringer.

Det gis ikke tilskudd til tiltak som er gjennomført, normalt heller ikke de som er påbegynt.

Dersom søkeren ikke er eier av landbrukseiendommen, skal det foreligge skriftlig samtykke fra landbrukseiendommens eier.

2.1 Søknaden skal inneholde

- Grunnopplysninger med kontakinformasjon, kontonummer, eiendom, eierskap og drift.
- Hvilken type tiltak det søkes på.
- Beskrivelse av tiltaket/prosjektet;
 - Tittel og kort beskrivelse av tiltaket
 - Utfyllende beskrivelse av tiltaket
 - Omfang og formål med tiltaket
 - Beskrivelse av området og tilstanden til arealet/bygningen
 - Hvordan tiltaket vil fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og/eller redusere forurensningen fra jordbruket
 - Planlagt bruk etter at tiltak er gjennomført
- Prosjektperiode
- Kostnadsoverslag
Spesifiserte kostnader, mva. må framgå av oppsettet
- Finansieringsplan
- Vedlegg
 - Oversiktskart
 - Detaljkart
 - Bilder og eventuelt tegninger
 - Andre dokumenter som er relevante for søknaden, eksempelvis gjødslingsplan, plantevernjournal, kostnadsoverslag fra entreprenør, skjøtselsplan, skriftlig godkjenning fra grunneier, avtale om gjennomføring av fellestiltak o.a.
- Bekreftelser
- Innsending

2.2 Søknadsfrister

1. mai og 1. september 2026.

2.3 Utbetaling

Utbetaling av tilskudd skjer etter skriftlig anmodning fra tilskuddsmottaker til kommunen.

Kommunen kan utbetale inntil 75 prosent av tilskuddet etter hvert som tiltakshaver har dokumentert utgifter til godkjente tiltak.

For flerårige og større prosjekter kan det være aktuelt å be om utbetaling underveis i prosjektperioden. For ettårige- og mindre prosjekter skal anmodning om utbetaling fortrinnsvis skje etter at prosjektet er avsluttet. Deler av tilskudd kan utbetales etter hvert som tiltakshaver godtgjør framdrift i gjennomføringen av tiltaket og rapporteringen er godkjent.

Minst 25 prosent av tilskuddet holdes tilbake inntil tiltaket er fullført, nødvendig dokumentasjon og sluttrapporteringen er godkjent.

Utbetalingsanmodningen skal sendes digitalt med innlogging via ID-porten/Altinn. Det digitale skjemaet for utbetalingsanmodning inneholder felter som tilskuddsmottaker systematisk må gå igjennom og fylle ut. Landbruksdirektoratets rapporteringsskjema skal legges ved utbetalingsanmodningen for del- og sluttutbetaling.

Nærmere informasjon om rapportering, utbetalingsanmodning og veiledning til utfylling av skjema finnes på Landbruksdirektoratets nettside om ordningen.

Sluttrapporteringen bør som et minimum inneholde:

- beskrivelse av resultatet av tiltaket og hvordan det er gjennomført, samt beskrivelse av eventuelle avvik fra det som ble opplyst i søknad og krav i vedtaksbrev.
- regnskap for tiltaket med inntekter og utgifter. Opplysninger om medfinansiering fra andre kilder skal oppgis. Regnskapet skal føres slik at det kan sammenlignes med det kostnadsoverslaget og finansieringsplanen som lå til grunn for søknaden. Det skal leveres kopi av fakturaer for utbetalinger og timelister for egen arbeidsinnsats, eventuelle dugnadstimer og bruk av egne maskiner.
- Rapporteringsskjemaet

[Mal for rapporteringsskjema for tilskudd til engangs/- investeringstiltak](#)

Du kan sende utbetalingsanmodningen digitalt via Altinn slik:

1. Logg deg inn i altinn.no
2. Velg hvem du skal representere (foretak eller privatperson)
3. Velg "Alle skjema" og søk fram skjemaet som du skal registrere utbetalingsanmodning for
4. Velg "Start tjeneste" og eventuelt "Videre"
5. Klikk på den blå knappen "Registrer utbetalingsanmodning" under søknaden

[Bruerveiledning for søker i Altinn - digital utbetalingsanmodning](#)

Når saksbehandler har behandlet utbetalingsanmodningen din får du tilsendt svarbrevet i Altinn eller Digipost. Det sendes et varsel til kontakthinformatjonen som er oppgitt på søknaden.

3 Forurensningstiltak

Det kan innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å redusere forurensning, eller risiko for forurensning fra jordbruket. Dette kan omfatte tiltak som reduserer erosjon og tap av jord, næringsstoffer og plantevernmidler. Det kan også omfatte tiltak for å redusere forurensende utslipp til luft.

Ved prioritering av tiltak tas det hensyn til behov for tiltak og forventet effekt. Føringer for å få en god målretting av miljøinnsats i forhold til behov er blant annet gitt i nasjonalt miljøprogram, regionale vannforvaltningsplaner, regionalt miljøprogram og kommunens tiltaksstrategier.

Søknader om tiltak i vassdrag med årssikker vassføring vurderes i forhold til vannressursloven § 8 og fylkesmannen og NVE blir eventuelt konsultert.

3.1 Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg.

Hensikten med slike tiltak er å redusere risikoen for erosjon og avrenning av næringsstoffer. Behov for utbedring av hydrotekniske anlegg kan skyldes både skader på anlegget og underdimensjonering grunnet klimaendringer mv. Tiltak kan gjennomføres på jordbruksarealer og/eller i vannløp.

Eksempel på tiltak som kan støttes:

- oppdimensjonering og supplering av eksisterende lukka løp
- utbedring og supplering av avskjæringsgrøfter
- terrengforming for bedre kontroll med overflatevann
- nedløpskummer for inntak av overflatevann til lukka løp
- utforming og sikring av innløp og utløp fra lukka løp
- gjenåpning av lukka bekk eller avløp
- erosjonssikring (forbygning) av elve- og bekkekanter
- terskler som flomdempende tiltak

Vanlig grøfting/drenering av jordbruksareal faller utenfor ordningen. Dreningstiltak er det en egen tilskuddsordning for: «Drenering av jordbruksjord». Avskjæringsgrøfter for å redusere erosjon og arealavrenning kan omfattes i den grad dette ikke er en del av et ordinært større dreneringsarbeid.

Det skal ikke gis tilskudd til utbedringsarbeider som skyldes manglende vedlikehold.

Det legges vekt på tiltakets forventa effekt mht. erosjonsreduksjon og biologisk mangfold, og det stilles krav til planlegging, materialkvalitet og utførelse av tiltaket mht. å ta unna og tåle flomvannføring. Dette betyr bl.a. bruk av standarder og typetegninger.

Det kan gis inntil 60% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag. Tiltak som ligger i nedbørsfeltet til prioriterte vannområder kan gis inntil 70% tilskudd. Tiltak med godkjent kostnadsoverslag under 10.000 kr støttes ikke.

3.2 Fangdammer, andre økologiske rensetiltak.

Fangdammer og andre økologiske rensetiltak skal redusere negative miljøvirkninger av erosjon og avrenning av næringsstoffer og plantevernmiddelester ved hjelp av naturens selvrensingsevne.

Aktuelle tiltak er:

- etablering av fangdammer, våtmarksområder, renseparker
- etablering av vegetasjonssoner for rensing og beskyttelse.

Det skal legges vekt på tiltakets forventede effekt mht. tilbakeholdelse av jord og næringsstoffer og mht. biologisk mangfold. For fangdammer og lignende stilles det strenge krav til planlegging, materialkvalitet og utførelse. Det vises også til informasjons- og planleggingsmateriell fra Landbruks- og matdepartementet.

Det kan gis inntil 50% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag til enkelttiltak og inntil 70% til fellestiltak.

3.3 Miljøplantinger.

Med miljøplantinger forstås blant annet klimaplanting og leplanting, det vil si etablering av varig vegetasjon som le for å beskytte jordbruksområder og for å bedre lokalklimaet for planter og husdyr, samt for å skape bedre arbeidsmiljø, trivsel og vern av bygninger.

Det er også aktuelt med tilplanting av kantvegetasjon, busker og trær, langs bekker og elver blant annet for å stabilisere kanter m.m.

Det kan gis inntil 50% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag til enkelttiltak og inntil 70% til fellestiltak.

3.4 Omlegging fra drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer.

Det kan gis engangstilskudd til tiltak forbundet med omlegging til planteproduksjon som gir bedre beskyttelse mot erosjon. Omleggingen bør ha et varig perspektiv. De mest aktuelle tiltakene er tilrettelegging for beiting av husdyr og høyproduksjon, og det kan gis støtte til omleggingskostnader, bygging av høytørke o.l.

Det kan gis inntil 30% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

Ordningen har lavest prioritet blant forurensingstiltakene.

3.5 Dekke over eksisterende gjødsellager.

Det kan gis engangstilskudd til etablering av dekke over eksisterende gjødsellager. Hensikten med etableringen av dekke må være å redusere utslipp av gjødselgasser til luft i forbindelse med nærliggende boligfelt.

Etablering av dekke for å øke lagerkapasiteten for husdyrgjødsel anses som vanlig jordbruksdrift og støttes ikke.

Det finnes ulike løsninger for dekke på gjødsellager som har ulike kostnader. Det er et krav for å gi tilskudd at det velges en kostnadseffektiv løsning av varig karakter tilpasset det aktuelle lageret.

Det kan gis inntil 50% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

3.6 Andre forurensingstiltak.

Det kan også være aktuelt med tiltak for å redusere eller hindre avrenning fra husdyrgjødsel i utekveer og samleplasser for beitedyr, avrenning fra rundballer m.m. Det bør imidlertid være tiltak med tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg.

I noen tilfeller kan avrenning eller utslipp fra veksthus utgjøre en forurensningsrisiko, og tiltak for å samle opp avrenningsvann eller tiltak for å redusere forurensning fra veksthus kan omfattes av ordningen.

Ved vurdering av søknader som gjelder bygningstekniske tiltak skilles det mellom vanlig jordbruksdrift og hva som kan betraktes som spesielle miljøtiltak, og som det kan gis tilskudd til etter denne forskriften. Ved oppstart/nyetablering skal alltid nødvendige miljøhensyn ivaretas.

Rensetiltak for å redusere tap av plantevernmidler. Det kan for eksempel gis støtte til spesielle investeringer som reduserer risiko for tap av plantevernmidler, som biobed ved påfyllingsplasser og lignende.

Det kan gis inntil 50% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

Tiltakene har generelt lav prioritet for tilskudd, men kan være aktuell i nedbørsfeltet til de prioriterte vassdragene ut fra forurensningstilstand.

4 Kulturlandskapstiltak

Det kan gis tilskudd til kulturlandskapstiltak som gjennom istandsetting, skjøtsel og vedlikehold ivaretar natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap.

Følgende delordninger inngår:

- Bevare og fremme biologisk mangfold og gammel kulturmark
- Fremme tilgjengelighet og opplevelseskvalitet i kulturlandskapet
- Bevaring av kulturminner og kulturmiljøer, inklusiv verneverdige bygninger
- Fjerne fremmede skadelige arter i jordbrukets kulturlandskap
- Ta vare på trua natur, utvalgte naturtyper og prioriterte arter
- Pollinerende insekter

4.1 Biologisk mangfold og gammel kulturmark

Det kan gis tilskudd til tiltak som ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark.

Biologisk mangfold er mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene.

Gammel kulturmark er arealer med vegetasjon utformet ved slått, beiting, styving, brenning eller andre driftsformer gjennom en lang periode, ofte uten tilførsel av gjødsel og med et plante- og dyreliv som skiller seg fra det som ellers kan være vanlig i området. Slik kulturmark kjennetegnes også ved spor etter gamle driftsmåter (slett terrengoverflate, rydningsrøyser, murer, styvingstrær, m.m.) og andre kulturminner i området (gravhauger, hustufter, m.m.). Arealene skal ikke være preget av moderne jordarbeiding. Det kan være innslag av små, tidligere åpenåkrer i gammel kulturmark.

Tiltakene skal bidra til å:

- fremme biologisk mangfold gjennom å ivareta planter og dyr i kulturlandskapet og kulturbetinget plante- og dyreliv.
- bevare livskraftige bestander og opprettholde leveområder og spredningsveier for planter og dyr i eller i tilknytning til kulturlandskapet.
- ivareta gammel kulturmark og fremme ivaretagelse av det biologiske mangfoldet og landskapsbildet knyttet til den gamle kulturmarka.

Aktuelle tiltak kan være etablering, restaurering, utbedring og skjøtsel av områder og landskapselementer som bidrar til å utvikle og ivareta leveområder og spredningsveier for planter og dyr, istandsetting og skjøtsel gjennom beiting, brenning, slått, styving eller annen form for høsting av gammel kulturmark. Det kan gis tilskudd til rydding og inngjerding av den gamle kulturmarka, og i stedet for oppsetting av fysisk gjerde kan det beregna tilskuddet til gjerding brukes til innkjøp av digitalt gjerdesystem (for eksempel Nofence).

Det må dokumenteres eller sannsynliggjøres at omsøkte areal er gammel kulturmark f.eks. ved hjelp av kart, bilder, flybilder, rydningsrøyser eller plogfårer. Rydding av gammelt skogsbeite inngår ikke i ordningen, heller ikke areal som er klassifisert jordbruksareal og som det har vært gitt areal- og kulturlandskapstilskudd for de siste årene.

Vilkår ved tildeling av midler:

- Det skal ikke brukes kunstgjødsel eller husdyrgjødsel på arealene.
- Lauvoppslag som ikke holdes nede av beitedyrene skal ryddes manuelt. Det kan i helt spesielle tilfeller gis tillatelse til stubbebehandling med sprøytemidler.
- Søker må oppfylle de krav til kulturlandskap og kantsoner som stilles i §4 i *forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket*.
- Området skal framtre i den form og stand det var etter tiltakets gjennomføring i minst 10 år.

Det kan gis inntil 70% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

4.2 Tilgjengelighet og opplevelseskvalitet.

Tilskuddet skal stimulere til tiltak som øker muligheten for rekreasjon og friluftsliv i jordbrukets kulturlandskap gjennom å legge til rette for ferdsel til fots og opplevelser. Det kan gis tilskudd til sammenhengende sti- og turveinett i tilknytning til veier i landskapet, viktige linjedrag i landskapet og forenkling av adkomsten til utmark og strandsoner.

Aktuelle tiltak kan være:

- etablering, utbedring, rydding og vedlikehold av stier og turveier i jordbruksområder
- anlegging av enkle bruer, klopper og gjerdeklyv, rasteplasser og annen tilrettelegging
- merking/skilting av ferdselsårer
- utarbeidelse av enkel informasjon
- kompensasjon for vesentlig ulempe forbundet med allmenn ferdsel, for eksempel avlingstap.

Det gis normalt ikke tilskudd til tiltak som legger til rette for parkering eller ferdsel med motor-kjøretøy. Tiltak som tilrettelegger for ferdsel bør i prinsippet ikke omfatte turveier og stier i skog og utmark. Det kan imidlertid være aktuelt å ta med slike turveier og stier når de må gå via skog- og utmarksområder for å oppnå gode helhets-løsninger.

Det kan gis inntil 50% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

4.3 Kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger

Det kan gis tilskudd til kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer.

Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljøer menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng, jf. § 2 i kulturminneloven.

Verneverdig bygning er en arkitektonisk eller kulturhistorisk verdifull bygning som ikke er fredet, men som likevel bør bevares etter antikvariske metoder og prinsipper. Det kan ikke gis tilskudd til *freda* bygninger.

Eksempler på kulturminner i tilknytning til jordbrukslandskapet:

- boplasser, hustufter og ruiner, gammetufter, gårdshauger
- gravhauger og –røyser, helleristninger
- rydningsrøyser, veiter/vanningsanlegg, bakkemurer, terrasserings, tre- og steingjerder, elveforbygninger
- gamle veifar, stier, veimerker, klopper, vad, tre- og steinbruer, geiler/fegater
- jakt-, fiske- og fangstinnretninger, stakktufter, jernvinneplasser, kull- og tjæremiler, fløtningsdammer
- bygdeborger, varder/veter
- alle slags bygninger på gårdstun og i inn- og utmark, fra våningshus og driftsbygninger til utløe, koier og kvernhus

Eksempler på kulturmiljøer i jordbrukslandskapet:

- gårdstun, seteranlegg, gravhaugfelt.

Kulturminnemyndighetene har ansvar for kulturminner og kulturmiljøer som er fredet etter lov om kulturminner. Disse skal behandles særskilt. Regional kulturminneforvaltning må kontaktes ved for eksempel istandsetting av freda kulturminne eller skjøtsel omkring en automatisk freda gravhaug, dersom dette går utover tradisjonell bruk av området til slått eller beiting. Sametinget skal kontaktes dersom det aktuelle tiltaket berører freda samiske kulturminner.

Forskriften omfatter skjøtsel av vegetasjon på og omkring kulturminner og kulturmiljøer, samt vedlikehold, istandsetting, bevaring og planlagt bruk av kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger.

Alle tiltak som gjelder kulturminner og kulturmiljøer bør gjennomføres etter prinsipper som kulturminneforvaltningen legger til grunn. Dette er bla.:

- bevare mest mulig av kulturminnets opprinnelige elementer eller kulturmiljøets egenart og helhet
- foreta så få forandringer som mulig, reparasjoner fremfor hel utskifting
- bruke tradisjonelle, stedegne materialer, håndverksteknikker og farger

Det kan gis inntil 50% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag med unntak av verneverdige bygninger hvor det kan gis inntil 35% tilskudd.

Verneverdige bygninger har veldig lav prioritet.

4.4 Trua natur, utvalgte naturtyper og prioriterte arter.

Det kan gis tilskudd for å ta vare på trua natur. De utvalgte naturtypene og prioriterte artene skal forvaltes etter målrettede handlingsplaner. Istandsetting av de utvalgte naturtypene hule eiker, slåttemark, slåttemyr og kystlynghei er eksempler på SMIL- tiltak som fremmer biologisk mangfold. Naturbeitemark, sørlig strandeng og sanddynemark er andre eksempler på trua naturtyper som er tilknyttet jordbrukets kulturlandskap og som kan settes i stand gjennom SMIL-midler. Disse vil være avhengig av rydding, slått eller beite for å bli ivaretatt.

Det kan gis inntil 50% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

4.5 Bekjempelse av fremmede skadelige arter.

Fremmede arter regnes som en trussel mot naturmangfoldet både i Norge og på verdensbasis. Her i landet er det hagelupin som kanskje er den mest kjente og uønska fremmede plantearten.

De fremmede planteartene kan:

- konkurrere ut lokale arter.
- forandre lokale vekstforhold og endre hele økosystem
- ha med seg sykdommer
- endre genene til stedege arter

Artsdatabanken har laget en modell for risikovurdering av de planter som har kommet til Norge. Med risikovurderingene ønsker man å si noe om sannsynligheten for at en art kommer å bli invaderende og/eller utgjøre økologisk risiko for norsk natur i løpet av de neste 50 år. Artene havner i en av fem kategorier; ingen kjent risiko, lav risiko, potensielt høy risiko, høy risiko og svært høy risiko. De to sistnevnte kategoriene valgte man tidligere å kalle Svartelisten. Denne svartelisten er nå erstattet av forbudslisten i vedlegg 1 i *Forskrift om fremmede arter*. For å få tilskudd til bekjempelse må arten stå oppført i vedlegg 1 i denne forskriften.

For bruk av plantevernmidler forutsetter dette tillatelse enten fra kommunen eller Mattilsynet alt ettersom tiltaket skal skje i nærheten av vassdrag. Se mer om dette i Mattilsynets veileder om bruk av plantevernmidler. I tillegg skal all bruk av plantevernmidler dokumenteres, jf. § 3 tredje ledd.

Det kan gis inntil 100% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

4.6 Pollinerende insekter.

Det kan gis tilskudd til pollinatorvennlige tiltak. Levedyktige bestander av villbier og andre pollinerende insekter har stor betydning for naturmangfold og matproduksjon. Et variert landskap og mangfold av naturtyper med tilgang til egne yngleområder, oppvekstområder og mat er helt avgjørende for at villbier og andre pollinerende insekter skal klare seg.

Skjøtsel og tilrettelegging av kantsoner, slåttemark og naturbeitemark er eksempler på tiltak som kan støttes.

Kantsoner, slåttemark og naturbeitemark er eksempelvis områder som er viktige for pollinatorer.

Det kan gis inntil 50% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

5 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Formålet med slike prosjekter er å legge forholdene til rette for større helhetlige miljøprosjekter over større områder, for eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend. Slike planleggings- og tilretteleggingsprosjekter bør lede fram til gode og konkrete kulturlandskaps- og forurensningstiltak.

Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre slike prosjekter for å få ivaretatt miljøverdier i et større område på en helhetlig måte. Slike prosjekter, ofte med mange aktører, er gjerne administrativt krevende å få i gang.

Slike prosjekter handler om planlegging og lokalt mobiliseringsarbeid.

- Det skal være knyttet til landskap og miljø i lokalsamfunnet
- Det skal være et geografisk avgrenset område (f.eks. grend, dalside, nedslagsfelt, vassdrag)
- Det skal være landbruksdrift i området
- Det skal bidra til å få en helhetlig miljøsatsing og landskapsutvikling i området
- Prosjektet skal resultere i en plan for gjennomføring av konkrete tiltak i området

Søknaden skal inneholde et kostnadsoverslag og en finansieringsplan.

Kostnader med planlegging, organisering og prosjektgjennomføring kan inngå i kostnadsoverslaget. Hvis søker ikke er mva. registrert skal mva. inngå i kostnadsoverslaget.

Søker skal i finansieringsplanen oppgi søknadsbeløp for tiltaket, egenandel og om det er søkt eller mottatt annen finansiering til det samme tiltaket.

Det kan gis inntil 70% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

6 Prioriteringer

I samarbeid med Snåsa Bondelag og Snåsa bonde- og småbrukerlag ble følgende prioriteringsliste satt opp og senere oversendt Statsforvalteren i Trøndelag i «Oppsummering av lokal tiltaksstrategi 2025 og innmelding av behov for SMIL-midler 2026».

Tematiske prioriteringer:

Tiltak	Rangering	Prosentstaks
Avrenning til vann (hydrotekniske tiltak) - prioriterte vannområder	1	70
Avrenning til vann (hydrotekniske tiltak) - uprioriterte vannområder	2	60
Kulturlandskap	3	60
Biologisk mangfold	4	60/100
Plantevern	5	50
Utslipp til luft	6	50
Planleggings- og tilretteleggingstiltak	7	60
Friluftsliv og tilgjengelighet	8	50
Kulturminner/-miljøer	9	50
- Verneverdige bygninger	10	30

I tillegg til de tematiske prioriteringene legges det vekt på at:

- Søker er aktiv gårdbruker
- Tiltaket er næringsretta
- Mht.: «avrenning til vann» prioriteres de tiltakene som ligger i nedbørsfeltet til de mest forurensa bekkene/elvene

Elver og bekker med moderat økologisk tilstand (gul farge på kartet nedenfor) prioriteres for forurensingstiltak. Klassifiseringen er hente fra Vann-nett 2025. Grønne vassdrag har god økologisk tilstand og blå har svært god økologisk tilstand. Ingen har dårlig eller svært dårlig økologisk tilstand.

